

Arkivsak-dok. 24/03295-2
Saksbehandler Elisabeth S. Botorabi

Saksgang	Møtedato	Sak nr.
Råd for personer med funksjonsnedsettelse 2023-2027	29.04.2024	
Utvalg for kultur og oppvekst 2023 - 2027	30.04.2024	14/24
Formannskapet 2023 - 2027	07.05.2024	
Bystyret 2023 - 2027	23.05.2024	

Vedtekter SFO - revidering 2024

Innstillingssak.

Medsaksbehandlere: Nina Hoang Nha Nguyen, Tina Sofie Bjørnsen

Kommunedirektørens innstilling:

Vedtektene for skolefritidsordningen (SFO) i Sarpsborg kommune vedtas som de fremkommer i vedlegg til saken.

Vedlegg:

Forslag - nye vedtekter for skolefritidsordningen (SFO) i Sarpsborg kommune
Høringsinnspill

Lenker:

[Vedtekter SFO \(skolefritidsordningen\), vedtatt av Sarpsborg bystyre 17.11.2022](#)
[Samarbeid mellom SFO og helse- og omsorgssektoren](#)
[Meld. St. 6 \(2019–2020\)](#)
[Rammeplan for SFO](#)
[Regelverk for skolefritidsordningen](#)
[Oppvekstplan Sarpsborg 2018 - 2030](#)
[Moderasjonsordninger i skolefritidsordningen \(SFO\), datert 12.06.2023](#)

Sammendrag:

Kommunedirektøren legger med dette frem sak om reviderte vedtekter for skolefritidsordningen i Sarpsborg kommune.

Følgende momenter i vedtektene er revidert og behandles i saken:

- Endre/flytte hjemlingen av dagens SFO-tilbud for elever på 8. – 10. trinn med særskilte behov fra vedtektene til SFO til Helse- og omsorgstjenesteloven.
- Vedtektene skal ta opp i seg at kommunen følger nasjonale ordninger for moderasjoner i SFO.

Det legges ikke opp til noen endring av selve tilbudet til elevene.

Forslag til vedtekter er sendt på høring til berørte instanser. Høringsuttalelsene støtter den foreslåtte endringen av vedtektene.

Utredning:

Vedtektene for skolefritidsordningen i Sarpsborg ble sist revidert av bystyret 17.11.2022. Bakgrunnen for denne revideringen av vedtektene er to-delt;

- Å flytte hjemmel for tildeling av tilbud om tilsyn før og etter skoletid for elever på 8.- 10. årstrinn med særskilte behov til helse- og omsorgstjenesteloven. Dette vil gi kunne gi kommunen økte refusjoner fra staten.
- Synliggjøre at vedtektene følger nasjonale ordninger om moderasjoner i SFO.

Tilsyn for elever på 8. – 10. trinn:

Kommunen er gjennom opplæringsloven lovpålagt å ha et SFO-tilbud fra 1. – 7. klassetrinn, hvorav tilbudet på 5. – 7. trinn skal være gratis. For elever på 8. – 10. trinn er ikke kommunen i opplæringsloven pålagt å ha et SFO-tilbud. Kommunen har likevel gjennom flere år hatt et tilbud om SFO for elever med særskilte behov ved Sarpsfossen skole. Dette har vært hjemlet i vedtektene til SFO.

Opplæringsloven gir ingen nærmere beskrivelse av hva som menes med barn med særskilte behov, og har overlatt til kommunen å definere dette. Sarpsborg bystyre bestemte i mars 2022 at elever med særskilte behov, som skulle ha rett på gratis SFO-plass på 5. – 7. trinn, er elever med funksjonsnedsettelser som medfører omfattende og vedvarende behov for bistand, og som av den grunn ikke er i stand til å ta vare på seg selv etter skoletid. Samme elevgruppe ved Sarpsfossen skole har også hatt gratis SFO-tilbud på 8. – 10. trinn.

I tillegg til SFO-vedtektenes bestemmelser har kommunen gitt et ekstra tilsynstilbud etter skoletid til elever med særskilte behov på 8. – 10. trinn som går i ordinær skole. Dette fordi ikke alle elever får plass ved Sarpsfossen skole eller foresatte ønsker plass i ordinær skole.

SFO-tilbudet og tilsynet blir gitt i skolens egne lokaler eller i tilknytning til skolens SFO. I tillegg har de fleste av elevene, gjennom helse- og omsorgslovgivningen, andre tilsynstilbud som for eksempel avlastning enten privat eller på institusjon/avlastningssenter.

Som en del av Bærekraft 2030 etablerte kommunen et arbeid som skulle analysere og identifisere de tjenesteområder hvor Sarpsborg kommune lå særlig over kostnadmessig sammenlignet med andre kommuner. Dette avdekket at andre kommuner i større grad fikk tjenester, som omhandlet barns tilbud før og etter skoletid, med seg i refusjonsgrunnlaget sitt. På bakgrunn av denne analysen etablerte kommunen et prosjekt som skulle se på tjenestetilbudet til barn og unge som omfattes av eller som grenser opp mot ordningen ressurskrevende tjenester. Prosjektets fokus var å opprettholde tjenesten og samtidig øke kommunens inntekter ved å endre praksis. Prosjektet skulle vurdere i hvilken grad kommunens samlede tjenestetilbud i større grad kunne inngå i refusjonsgrunnlaget til den enkelte bruker innenfor skole- og SFO-tiden, og skulle også hente erfaringer fra andre kommuner.

At Sarpsborg kommune hjemler SFO-tilbudet i vedtektene til SFO, og gir SFO/tilsyn utenfor det som er lovpålagt, gir særlig 2 konsekvenser:

- Kommunen kan ikke søke deler av lønnsutgiftene refundert fra staten via «Tilskuddsordning for særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester i kommunene»

- Tilbudet til barna og familien blir ikke godt nok koordinert da både oppvekst og helse gir vedtak/tilbud for samme barn, hvorav noen også kan ha overlappende tilbud.

Stortingsmelding 6 (2019-2020) sier at regelverket for SFO og tilrettelegging for ungdommer med store behov er uklart og at det ikke er noen tvil om at behovet for et tilbud tilsvarende SFO også vil gjelde utover 7. klasse. Stortingsmeldingen presiserer derimot at et slikt tilbud ikke er regulert av opplæringsloven, og at kommunen må vurdere tilbudene i sammenheng med kommunens forpliktelser etter helse- og omsorgstjenesteloven.

Utdanningsdirektoratet sier i en presisering til rammeplan for SFO, at dersom barn med behov for særskilt tilrettelegging skal kunne få et helhetlig og koordinert tilbud, er det nødvendig med tverrsektorielt samarbeid mellom helse- og omsorgstjenesten og skole/SFO.

Andre kommuner Sarpsborg har hentet erfaringer fra, som Fredrikstad, Moss og Sandefjord, gir tilbud til elever på 8. – 10. trinn, men hjemler dette i helse- og omsorgstjenesteloven og får derav rett til refusjon for deler av lønnsutgiftene.

På bakgrunn av prosjektet i Bærekraft 2030 og Stortingsmelding 6 (2019-2020), vurderer kommunedirektøren at det ville være formålstjenlig å flytte hjemlingen av dagens SFO-tilbud for elever på 8. – 10. trinn fra vedtektene til SFO til helse- og omsorgstjenesteloven. Kommunedirektøren mener også at selv om hjemlingen endres, skal dagens tilsynstilbud på skolen ikke endre innhold eller lokalitet verken for elevene på Sarpsfossen skole eller for elever i ordinær skole. Det er fortsatt den skolen eleven går på som skal organisere tilbudet, men vedtaket skal fattes etter helselovgivningen uavhengig av hvor tilbudet gis. Dersom tilbudet hjemles i helse- og omsorgslovgivningen kan kommunen søke deler av lønnsutgiftene i ordningen refundert gjennom «Tilskuddsordning for særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester i kommunene». Dette vil kun gjelde lønnsutgifter til de brukerne som klassifiseres som særlig ressurskrevende etter ordningen, noe som betyr at de har omfattende helse- og omsorgstjenester ved siden av SFO-tilbudet. Innslagspunkt for tjenesten per bruker (elev) var for 2023 i overkant av kr 1,6 mill. Stortinget øker innslagspunktet i ordningen noe hvert år. I praksis vil dette kun gjelde få brukere (elever) per år.

Helse- og omsorgstjenesteloven pålegger kommunen å ha ulike tjenester som er relevante for barn og unge med behov for særskilt tilrettelegging. Gjennom samme lovgivning plikter kommunen å ha et tilbud til pårørende som har særlig tyngende omsorgsoppgaver og som gir de muligheten til å delta i arbeidslivet. Tjenester etter helse- og omsorgstjenesteloven gis alltid etter søknad og en individuell vurdering fra kommunen. Tjenester som vil være aktuelle her vil være praktisk bistand (§ 3-2 første ledd nr. 6 bokstav b) og pårørendestøtte i form av avlastning (§ 3-6 første ledd nr. 2). Her står kommunen ganske fritt når det gjelder utforming av tjenesten, så lenge den er forsvarlig.

Gjennom å hjemle elevers tilbud før og etter skoletid inn under helse- og omsorgstjenesteloven, kan kommunene få økte refusjoner fra staten. Dette vil være avhengig av antall vedtakstimer per bruker.

I tillegg til å flytte hjemlingen av SFO-tilbudet fra SFO-vedtektene til helse- og omsorgslovgivningen fjernes også teksten fra § 2 som sier at «SFO for barn ved Sarpsfossen skole kan ha avvikende ordninger i forhold til hva som framkommer i vedtektenes §§ 6, 9 og 11». Teksten fjernes fordi Sarpsfossen skole ikke har noen avvikende ordninger enn det andre skoler har og fordi vedtektenes § 6 (om bemanning), § 9 (om åpningstider) og § 11 (om foreldrebetaling) allerede ivaretar dette.

12 timer gratis SFO:

For å få flest mulig barn inn på SFO har regjeringen en nasjonal ordning med redusert foreldrebetaling i SFO. Denne ordningen er inntektsbasert. I tillegg har regjeringen innført 12 timer gratis SFO, først for 1. trinn i 2022 og for 2. trinn fra 2023 av. Denne ordningen er ikke inntektsbasert.

Vedtektene til Sarpsborg kommune inneholder allerede 12 timer gratis SFO for 1. trinn, og revideringen av vedtektene var tenkt utvidet til 2. trinn slik regjeringen har vedtatt. Etter at kommunen sendte ut sin høring om innlemmelse av 2. trinn i vedtektene kunngjorde Utdanningsdirektoratet en ny høring om enda en utvidelse av ordningen for 3. trinn. Det regnes med at regjeringens vedtak vil komme i juni 2024.

På bakgrunn av det vurderer kommunedirektøren at det er hensiktsmessig å endre vedtektenes § 11 til at Sarpsborg kommune følger statlige føringer om moderasjoner generelt, og at ordningen med 12 timer gratis SFO omfatter alle elever med SFO-plass på årstrinn som kommer inn under ordningen.

Forslag til nye vedtekter

Forslag til nye og reviderte vedtekter ble sendt på høring den 08.02.2024 til følgende instanser, med høringsfrist 21.03.2024:

- Kommunalt foreldreutvalg (KFU)
- Funksjonshemmedes fellesorganisasjon (FFO)
- Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjon (SAFO)
- Utdanningsforbundet
- Skolelederforbundet
- Fagforbundet
- Skolenes Landsforbund

Samarbeidsutvalgene ved grunnskolene har også hatt anledning til å uttale seg.

Høringsuttalelse og kommunedirektørens vurdering av disse.

Det er gitt høringsinnspill fra:

- Utdanningsforbundet, Sarpsborg
- Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjon (SAFO)
- Norsk forbund for Utviklingshemmede (NFU) Nedre Glomma
- Norges Handikapforbund (NHF) Sarpsborg og Handikappede Barns Foreldreforening (HBF) Østfold.
- FAU og SU ved Kurland barneskole
- FAU og SU ved Lande barneskole
- FAU og SU ved Alvimhaugen barneskole
- FAU ved Varteig barne- og ungdomsskole
- SU/SMU ved Hafslundsøy barneskole

Majoriteten av høringsinstansene støtter endringen i SFO's vedtekter §§ 2 og 11. Norges Handikapforbund (NHF) Sarpsborg og Handikappede Barns Foreldreforening (HBF) Østfold påpeker at de ikke kan se at en endring av vedtekter vil gi barna et bedre tilbud enn det vedtatte tilbudet de har i dag. De er engstelige for at dagens tilsynstilbud vil kunne bli dårligere og antar at revideringen gjøres for at kommunen skal spare penger. Norsk forbund for Utviklingshemmede (NFU) ønsker en endring i § 2, som sikrer at foreldre kan velge mellom SFO-plass på Sarpsfossen, nærskolen eller en annen skole. Det er uklart for kommunedirektøren om NFU mener at barn skal kunne velge en SFO et annet sted enn der de går på skole.

Kommunedirektøren presiserer at hjemlingsendringen ikke er gjort for å kutte eller gjøre endringer i tilbudet, men for å øke kommunens inntekter gjennom refusjon. I tillegg vil det helhetlige tilbudet til barna og familiene kunne bli bedre ved økt samarbeid mellom virksomhet oppvekst og virksomhet helse, og at tilsynet vedtas av samme virksomhet, og ikke fra to virksomheter slik som i dag.

Det er også slik at barn har rett på skoleplass og SFO-plass ved sin nærscole og at man kan søke om plass på Sarpsfossen skole dersom man ønsker det.

Det er i tillegg kommet høringsinnspill som gjelder andre deler av SFO-vedtektene, men som ikke er relevante for denne sakens § 2 og § 11. Innspillene kan leses i sin helhet i vedleggene til saken, men gjelder i korthet dette:

- Bemanning og gode rammevilkår
- Inkludering og tilrettelegging
- Ikke lokale variasjoner, men et tilbud på nasjonalt nivå
- Krav om pedagogisk utdanning hos leder for SFO
- Krav til en årsplan og nedfelte rutiner
- At SFO skal følge helsedirektoratets kostholdsråd

Det gjennomgående temaet i høringsinnspillene gjelder § 6 i SFO-vedtektene om bemanning. Vedtektene sier allerede i dag at «bemanningen må være forsvarlig i forhold til barnas alder og forutsetninger, og at barn med særskilte behov for ekstra tilsyn og omsorg kan utløse tilleggsressurser i SFO». Kommunedirektøren mener derfor at dagens paragraf allerede dekker dette behovet, og innspillene er derfor ikke drøftet inngående i denne saken.

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi:

En foreløpig beregning viser at kommunen kan øke sine inntekter gjennom tilskudd fra ressurskrevende brukere på nærmere 0,7 – 1 mill. kr. årlig år ved å hjemle vedtak om SFO 8.-10. trinn som tilsyn under helselovgivningen.

Gratis SFO for 2. trinn og 3. trinn gir reduserte inntekter og økte lønnsutgifter for kommunen. Kommunen blir kompensert med en økning på 7,4 mill. kr i rammetilskudd for 2023 og 16,2 mill. kr i 2024 for 2. trinn.

Når det gjelder for 3. trinn blir kommunen kompensert med en økning på økning på 9,6 mill. kr i rammetilskudd for 2024 og 21,1 mill. kr i 2025. Kompensasjonen skal dekke inntektstapet for kommunen. Kommunedirektøren vil vurdere de økonomiske konsekvensene ved rapportering 2. tertial 2024. Det vil da foreligge en bedre oversikt over hvor mange elever denne ordningen vil omfatte. Foreløpige beregninger viser at økt rammetilskudd trolig vil dekke mindreinntekten dette medfører.

Miljø:

Ingen relevante konsekvenser.

Folkehelse:

SFO er en svært viktig arena for inkludering, mestring og tilhørighet. Det er derfor av stor betydning at familienes økonomi ikke skal være avgjørende for om barn kan benytte seg av dette tilbudet. Ved innføring av 12 timer gratis SFO vil alle barn kunne delta.

Det å endre lovhjemmel på SFO-tilbudet som gis i dag, vil ikke skape store endringer for barnet, siden innhold og arena i stor grad vil forbli uendret. Men det vil gi forvaltningen av tjenesten en mulighet til mer kunnskap om barnet og familiens situasjon når søknaden kartlegges og vurderes. Dette igjen vil kunne være til barnets beste, da man lettere kan se helhetlig på situasjonen og ev. overgangen til andre tjenester som gis. Et slikt tverrfaglig samarbeid vil være gunstig for barnet og familien.